अत एव रूपके आरोप्यस्यावच्छेदकत्वमात्रेणान्वयः । अत्र तु तादात्म्येन । 'दासे कृतागसि–'(५२६ पृ.) इत्यादौ रूपकमेव, न तु परिणामः । आरोप्यमाणकण्टकस्य पादभेदनकार्यस्याप्रस्तुतत्वात् । न खलु तत्कस्यचिदपि प्रस्तुतकार्यस्य घटनार्थमनुसंधीयते ।

अयमपि रूपकवदधिकारूढवैशिष्ट्यो दृश्यते । यथा—

'वनेचराणां वनितासखानां दरीगृहोत्सङ्गनिषक्तभासः ।
भवन्ति यत्रौषधयो रजन्यामतैलपूराः सुरतप्रदीपाः ॥'

अत्र प्रदीपानामौषध्यात्मतया प्रकृते सुरतोपयोगिन्यन्धकारनाशे उपयोगोऽतैलपूरत्वेनाधिकारूढवैशिष्ट्यम् ।

संदेहः प्रकृतेऽन्यस्य संशयः प्रतिभोत्थितः ॥ ३५ ॥
शुद्धो निश्चयगर्भोऽसौ निश्चयान्त इति त्रिधा ।

णामलक्षणे 'विषयात्मतया' इत्यस्य निवेशादित्यर्थः । **अवच्छेदकत्वमात्रेण** विषयव्यावर्तकत्वमात्रेण, न तु विषयतादात्म्येन । **अत्र त्विति** । परिणामे त्वित्यर्थः । ननु 'दासे कृतागसि–' इत्यादौ पादभेदनरूपकार्यसाधनत्वेन प्रसिद्धस्य कण्टकस्य पुलकाङ्कुरत्वेनारोप इति परिणाम एवेत्यत आह—**दासे इत्यादौ अप्रस्तुतत्वादिति** । मानभङ्गस्यैव तत्र प्रस्तुतत्वादिति भावः । ननु प्रस्तुतघटकस्यापि प्रस्तुतत्वमित्यतः पादभेदनमपि प्रस्तुतमत आह—**न खल्विति** । तत्पादभेदनं घटनार्थमपीत्यपेरन्वयः । उपपादनार्थमपीति तदर्थः । **अनुसंधीयते** प्रतीयते ॥ अधिकारूढवैशिष्ट्यं परिणाममाह—**अयमपीति** । परिणामोऽपीत्यर्थः ॥ **यत्र** हिमालये ॥ संदेहालंकारमाह—**संदेह इति** । प्रकृते उपमेयेऽन्यस्योपमानस्य प्रतिभोत्थापितः कविप्रौढोक्तिसिद्धः । न तु वस्तुस्वभावसिद्धः । 'ससंदेहस्तु भेदोक्तौ तदनुक्तौ च संशयः' इति काव्यप्रकाशदर्शनात्, 'अनन्वयससंदेहावुपमास्वेव दर्शितौ' इति दण्डिदर्शनाच्चास्य ससंदेह इति संज्ञान्तरम् । संदेह इति संज्ञा तु 'उपमानोपमेयसंशयः संदेहः' इति वामनदर्शनादवसीयते । केचित्तु काव्यप्रकाशकारिकामेवं व्याकुर्वन्ति—'भेदोक्तौ तु ससंदेहो भेदानुक्तौ तु संशयः' इत्यलंकारद्वयमेतदिति वदन्ति । तन्न । तथार्थकत्वे विशेष्यं दुर्लभं स्यात् । उपमानोपमेययोर्भेदोक्तौ ससंदेहस्तदनुक्तौ सत्यां संशय इत्यर्थो यदि क्रियते तदा प्रथमस्य व्यतिरेके द्वितीयस्य रूपकादावतिप्रसङ्गः स्यात् संशयालंकारस्य पृथक्त्वेनाप्युपादानाच्च । भेदोक्तौ तदनुक्तौ च संशयः स तु संदेहः' इति काव्यप्रकाशाभिप्रायमाकलय्य ग्रन्थकृत्तथा लक्षणं कृत-